

שיחת פנים
רותם שטרקמן

רבנים מתנגדים לשירות משותף עם בנות. ההלכה לא מחייבת הפרדה. אחות נחשב "מקצוע נשי", אז לא מפריע להם שזה יותר קשה מלהיות טנקיסטית

אז ההלכה לא נגד הומואים?
אין תפישה הלכתית שאומרת שזה אורח חיים לגיטימי, אבל ההלכה היא הכי פתוחה להומואים. יש איתם ברית, למשל, בתחום טיפולי הפוריות. העיונות של הדת כלפיהם היא רק על פני השטח. במאבק על הפונדקאות הדברים קצת מתהפכים: הרבנים באותו צד של הקהילה הלהט"בית — בעד. ההתלהבות ההלכתית מתעשיית הפוריות חיה בסיימביוזה עם הפונדקאות ובכלל עם המשפחות האלטרנטיביות מכל הסוגים. האתוס הדתי מחובר כאן לאתוס החילוני המודרני, לחיי השפע. אין בסיס היסטורי לכל זה, ואת הלכה חדשה לגמרי.

לא. בעומק הדבר אין פתרון אמיתי. אני לא רואה את הציבור היהודי משלים עם מעמד האישה כפי שה' רב קוק ראה אותו וכך גם לא עם המעמד של משפחות אלטרנטיביות. מצד שני, אני לא רואה איך רבנים אור' תודוקסים פותחים את השורות בעניין הזה. בכל אופן, גם התסריט ההפוך הגיוני. איזה?
שבמקום המהפכה הדוחנית ובית משפט על פי ההלכה, שעליהם מדברים משה פייגלין ובצלאל סמור' טריץ', המדינה נעשית יותר פתוחה לאמהות יהודיות ולנישואים עם לא יהודים ולזוג לסביות שהולך למקווה ושמגדל ילד יחד ושולח אותו לחינוך דתי. פלורליזם?

אף פוסק לא אמר שהאבא צריך לקחת את הילד מהגן, מה שעניין את הרב משה פיינשטיין, מגדולי פוסקי ההלכה, שפרץ את הדרך לפונדקאות כשהתיר בשנות ה-60 הפריה מוזע של גוי, היה שלא יהיה בלבול, כדי שלא תתחתן בטעות עם קרוב משפחה. זה פתח את הפתח לפונדקאות של הקהילה הלהט"בית ולאמהות יחידנית. אבל זה לא מבונן של סמוטריץ' — שמשפחה זה אמא, אבא וילד. הדיבור של סמוטריץ' הוא דיבור עסקני שמושפע מהשיח הנוצרי השמרני, מהתעמולה הפרוטסטנטית המיסיונרית שלהם, בדיוק כמו בנושא הפסקות הריון. בתנ"ך ובכלל בהיסטוריה שלנו ברוב המשפחות אין הורות של אבא — הוא מת, הלך למלחמה או שהוא לומד תורה. החסידות בכלל דירדרה את מעמד האישה וגם עירערה את מבנה המשפחה כי הגברים היו מתנתקים ושוהים בחצר הרבי, שלא לדבר על הכספים שהיו מעבירים אליו וזה גם על חשבון הנשים הילדים. איך הרבנים קיבלו את ההחלטה של הרב פיינשטיין? קפצו עליו. האדמו"ר מסאטמר כתב שאלה "תועות בות מצרים". היתה מלחמת עולם. אבל אי אפשר לדר מיין את התא המשפחתי החד-מיני — ששיעורי ההורות הגבוהים שלו ייחודיים לישראל — בלי הדרך שפרצו הדתיים והחרדים בטיפולי פוריות, כולל פונדקאות. אתה נגד?

כן, מתפתחת דתיות חדשה. הומו מניח תפילין — זה דת, אי אפשר להגיד שזה לא דת. האדמו"ר מסאטמר כנראה צדק כשאמר החל משנות ה-40: אתם מתחילים בדרך של הציונות ואתם מאבדים שליטה לכיוון של דמוקרטיה חילונית. הוא העדיף לחכות למשיח. מה הוא הבין?
שבניידן זכויות אדם לא ניתן להקים מדינה שיוס' דותיה השוויוניים אינם מנוגדים מהותית להלכה. אתה מאפשר טיפולי פוריות על פי ההלכה ואו בג"ץ יאלץ אותך לתת אותם גם להומואים. שלא לדבר על השוויון לערביי ישראל. בקיצור, שאי אפשר להקים מדינת הלכה המפרידה בין יהודי לגוי, בין גבר לאשה. הנסיבות של הקמת המדינה מאלצות משהו נגד ההלכה. בישראל יהודייה וכאית להורעה מלאכותית מגוי ועוד על חשבון של הבריאות, אך אינה רשאית להתחתן אתו. ועוד יש מי שקורא למצב הזה "האומץ להיות נורמלי".
סמוטריץ', שמדבר על הפרדת ילדות לפי הדת שלהן. מערכת הבריאות היא סמן, והיא כבר הכריעה לכיוון ערכים של חילוניות והומניזם. כך שלא נראה שהחזון שלו מתגשם, אלא להפך. גם אין כל עילה הלכתית להפרדה כזו, הוא מקדם פנטזיות שהוא מרמיין. אם הוא היה נצמד להלכה, הוא לא היה נוגע בנושא הזה, אבל הלאומנות והדתיות שלו גוברות על נאמנות אמיתית להלכה. ההלכה היא כוח ממתן לדתיות ולאומנות. ומה לגבי הומוסקסואליות?

עקרונית, עד לפני 100 שנה הרבנים לא ראו בהומוסקסואליות בעיה חברתית, אלא תופעה מודה בקרב עמים אקוטיים. הרעיון הבסיסי על פי המקורות הוא שיחסיים עם גברים זה אמצעי שליטה ולא סיפוק מיני, כפי שהיה מקובל בתרבויות רבות — שלוחמים אבל ההלכה אוסרת משכב זכר.
כנראה שההלכה אוסרת משכב זכר מכיוון שזה נייצול של גבר אחד בידי אחר. הם בכלל לא הכירו באי פשרות שזאת בחירה ובוודאי לא נטייה באישיות. מי שהכניס תפישות יותר מהותיות לנושא המגדרי ותרים להומופוביה של העידן המודרני היתה הקבלה. עד אז הרבנים שתקו באופן מופגן ודי התכחשו לתופעה. יש סיבה שמבחינה זו היהודים היו יחסית ליברלים? בימי הביניים היהודים פחדו מרדיפות, ולא היה מר' חק גדול בין רדיפת הומוסקסואלים לבין רדיפת יהודים ועלילות הדם לגביהם. ההערכה שלי היא שלא רצו לה' תחיל להתעסק בזה, כי אם אתה מתעסק עם הומואים — מחר יבואו הגויים ויתעסקו עם יהודים.

כך, מתפתחת דתיות חדשה. הומו מניח תפילין — זה דת, אי אפשר להגיד שזה לא דת. האדמו"ר מסאטמר כנראה צדק כשאמר החל משנות ה-40: אתם מתחילים בדרך של הציונות ואתם מאבדים שליטה לכיוון של דמוקרטיה חילונית. הוא העדיף לחכות למשיח. מה הוא הבין?
שבניידן זכויות אדם לא ניתן להקים מדינה שיוס' דותיה השוויוניים אינם מנוגדים מהותית להלכה. אתה מאפשר טיפולי פוריות על פי ההלכה ואו בג"ץ יאלץ אותך לתת אותם גם להומואים. שלא לדבר על השוויון לערביי ישראל. בקיצור, שאי אפשר להקים מדינת הלכה המפרידה בין יהודי לגוי, בין גבר לאשה. הנסיבות של הקמת המדינה מאלצות משהו נגד ההלכה. בישראל יהודייה וכאית להורעה מלאכותית מגוי ועוד על חשבון של הבריאות, אך אינה רשאית להתחתן אתו. ועוד יש מי שקורא למצב הזה "האומץ להיות נורמלי".
סמוטריץ', שמדבר על הפרדת ילדות לפי הדת שלהן. מערכת הבריאות היא סמן, והיא כבר הכריעה לכיוון ערכים של חילוניות והומניזם. כך שלא נראה שהחזון שלו מתגשם, אלא להפך. גם אין כל עילה הלכתית להפרדה כזו, הוא מקדם פנטזיות שהוא מרמיין. אם הוא היה נצמד להלכה, הוא לא היה נוגע בנושא הזה, אבל הלאומנות והדתיות שלו גוברות על נאמנות אמיתית להלכה. ההלכה היא כוח ממתן לדתיות ולאומנות. ומה לגבי הומוסקסואליות?

מה הופך את החרדים לקיצוניים? שלא יעשו לאני שים ניתוח לאחר המוות בלי הסכמה? שלא ינתקו אדם מהגשמה מוקדם מדי? קיצוני זה עניין של נקודת מבט. ישבתי לפני זמן קצר על תיק של אישה שיש לה חמישה ילדים. היא בת 29 ואחרי שהיא לא נכנסה להריון שיש, היא ביקשה מהרופא טיפולי פוריות. וזה כרוך בלקיחת הורמונים ובזריקות עם סיכון גבוה. זה דבר

יש שתי בעיות מהותיות. הראשונה היא הטיה חזקה לטובת בעלי ההון. הסוציאליזם בציונות זה תגובה לכך, וכך גם ראשית דרכה של תנועת החסידות. הבעיה השנייה היא מעמד האשה. זאת נקודת המבחן הגדולה, כי בקהילות היהודיות לא היה מעמד שווה לנשים. לאסוד על אישה לכהן כשופטת או לשמש עדה — זה לא יכול לעבור כיום. לפי ההלכה, נשים, עבריינים, מחללי שבת או הומואים פסולים לעדות. על זה אי אפשר לגשר. כלומר מדינת הלכה זה בלתי אפשרי.

שמואונגים לטיפול, הדחף הזה נחשב נורמלי. בנוגע להומוסקסואליות הרבנים השמרנים נכנעו. הם ויתרו על המודל ההלכתי שעל פיו האל מכריז על איסור רים והיהודים כובשים יצרם, ועברו למודל "רפואי". זאת מדיקליזציה של הדת. מרימים ידיים ומבקשים ממטפלים לעשות את העבודה. פרץ הוא רב ומחנך, אז הוא שולח מתמודדים עם נורמות הלכתיות למטפלים? מתי זה התחיל?
הטענה שחרמיניות היא "נגד הטבע" מגיעה מה תיאולוגיה הנוצרית. זה הובא לראשונה בספרות הר' בנית לפני כ-100 שנה. גם הטענה כאילו אין מדובר בנטייה מולדת היא נסיגה מהנחות היסוד של ההלכה, שעל פיהן איסורי התורה באים לרסן נטיות מולדות. אתה מתאר סוג של התנגשות בין ההלכה לדת. בשם הדת אומרים הרבה דברים שאין להם בסיס בהלכה, ולפעמים הם הפוכים. ההלכה מתיינת יותר מהדת? בתחום הרפואה, במיוחד רפואת הפוריות, ההלכה היא הגוף המשפטי הכי ליברלי והכי מתייני בעולם, והחרדים הם בני ברית של החילונים.

אז לא לפחד מהאפשרות שתקום פה מדינת הלכה? הרעיון של מדינה על פי ההלכה אינו אומר חזרה פונדמנטליסטית למשטר שלכאורה שרר בתקופת של' מה המלך. מדובר בהמשכיות של ספרות הלכה ותקנות הקהילות שהתגבשו בהדרגה במשך 2,000 שנה בגלות ושהיו אחד הבסיסים של הדמוקרטיה בישראל. כך שמי שאומר שנחזור אחורה 2,000 שנה לא מבין כלום. אלה שטויות. בכל מקרה לא מדובר בקול אחד, כי לאורך ההיסטוריה היו מתחים בין רבנים לפרנסי הקהל לבתי הדין. כולם היו "דתיים" ומחויבים להלכה. הרבה פעמים פרנסי הקהל הכתיבו לרבנים לא פחות משמעו להם. הרבנים אף פעם לא הצליחו לגבש עמדה אחידה. אז לפחד או לא?

יש שתי בעיות מהותיות. הראשונה היא הטיה חזקה לטובת בעלי ההון. הסוציאליזם בציונות זה תגובה לכך, וכך גם ראשית דרכה של תנועת החסידות. הבעיה השנייה היא מעמד האשה. זאת נקודת המבחן הגדולה, כי בקהילות היהודיות לא היה מעמד שווה לנשים. לאסוד על אישה לכהן כשופטת או לשמש עדה — זה לא יכול לעבור כיום. לפי ההלכה, נשים, עבריינים, מחללי שבת או הומואים פסולים לעדות. על זה אי אפשר לגשר. כלומר מדינת הלכה זה בלתי אפשרי.

אז לפחד או לא?
יש שתי בעיות מהותיות. הראשונה היא הטיה חזקה לטובת בעלי ההון. הסוציאליזם בציונות זה תגובה לכך, וכך גם ראשית דרכה של תנועת החסידות. הבעיה השנייה היא מעמד האשה. זאת נקודת המבחן הגדולה, כי בקהילות היהודיות לא היה מעמד שווה לנשים. לאסוד על אישה לכהן כשופטת או לשמש עדה — זה לא יכול לעבור כיום. לפי ההלכה, נשים, עבריינים, מחללי שבת או הומואים פסולים לעדות. על זה אי אפשר לגשר. כלומר מדינת הלכה זה בלתי אפשרי.

יחיאל בר אילן
פרופסור בבית ספר לרפואה באוניברסיטת ת"א, מנהל אקדמי של המיזם לביואתיקה ומשפט רפואי, רופא מומחה ברפואה פנימית, מחבר הספר "אתיקה רפואית ביהדות". בן 53, מתגורר בתל אביב

פרופ' יחיאל בר אילן, מה השבת על ספרת טיפולי ההמרה?
שר החינוך רפי פרץ לא התכוון לטיפולים באמי צעות צפיייה כפונדקאות ומשיטות אחרות שפורסמו בימים האחרונים. זה קצה קיצוני ושולי של פרקטיקה שרלטנית. אבל כשיש תחום חסר בסיס מדעי ובנוסף אין פיקוח מקצועי, האנרכיה רבה והתמימים נפגעים. בכלל, יש הרבה שרלטנות בתחום טיפולי המגדר. איפה עוד?
הבעיה האמיתית היא תעשייה של מטפלים העוס' קים ב"בעיות הסתגלות" של ילדים ובני נוער חרדים. מה הכוונה "בעיות הסתגלות"?
למשל, מי שלא לומד תורה כמצופה. למעשה, כל אייחתאמה התנהגותית מביאה לטיפולים מוזיקים. טיפולי ההמרה לבגירים מחווירים לעומת התעשייה הזאת, הכוללת טיפולים בהומואים קטינים. מועזע?
בכל מקרה אני חושב שההתנפלות על הרב פרץ היא פגיעה גסה בחופש הביטוי וגם התנהלות לא חכמה. עדיף שהציבור יידע מה חושב שר החינוך שלו. עדיף שהרבנים האלה לא יסתירו את האג'נדות שהם מנסים לקדם. בעומק הדברים, הרב פרץ באמירתו מערער את כל ההנחה ההלכתית בנושא.
כלומר, ההלכה לא דוחפת להמרת הנטייה המינית? להפך. על פי ההלכה והמקורות יש להתגבר על היצר ולשמור על איסורי התורה, אבל זאת לא מחלה הדורשת טיפול, אלא לימוד תורה. הרי לא שולחים מחללי שבת או גנבים לטיפולי המרה.
אז למה הומוסקסואליות מייצרת אצל אנשי רת כל כך הריבה התנגדות?
זאת הודאה בכישלון האתוס ההלכתי שכל אדם יכול לקיים את כל האיסורים. הרי לא שולחים בנים

26.5x33.79	2/2	עמוד 11	הארץ - the marker week	19/07/2019	69296906-7
אתיקה רפואית ביהדות - מאת פרופ' יחיאל מיכ - 25910					

צילומים: אייל טואג

בימי הביניים, כשגרס שאסור לקיים יחסי מין בלי ההסכמה של האישה. לפי המשפט המערבי, אונס בני-שואים לא נחשב עבירה פלילית עד אמצע המאה ה-20. עד היום יש מדינות בארה"ב שבהן אונס בני-שואים לא נחשב עבירה פלילית. מבחינה זאת ההלכה מאוד מתקדמת. אם אין הסכמה, אהבה ורצון הדדי, אפילו כשיש צורך לעשות ילדים, ואפילו אם נפספס את הביוץ – אסור לקיים יחסי. רבי יצחק עראמה, מגדולי רבני גידוש ספרד, אמר שהטעות היא לשים יותר מדי דגש על מין, כי ברגע ששמים על זה דגש חברתי גדול מדי – אז או שאתה נסחף לפרורנו ולמשחקים אירוטיים או לתרונות רפואיים. זה חוסר צניעות.

מה עם אמצעי מניעה?
בעניין הזה התפתח אתוס דתי בעייתי. ההלכה מכירה באמצעי מניעה במצבים שכיחים, והיא מכירה גם באפשרות של הפסקת הריון. למשל, כשיש חשש – אפילו קל – לבריאות האישה, כולל הבריאות הנפשית שלה. כאשר יש אישה במצוקה מול הריון, הרבנים מביינים את זה אפילו אם היא צעירה בריאה בת 16 שנקלעה לסיטואציה. זאת אחת הנקודות שבהן יש פער עצום בין התפישה העממית של הדתיים את עצמם מצד אחד לבין ההלכה מצד שני.

אבל המאבק בהפלות בא מעגלים דתיים.
אצל אותם מתנגדים הפסקת הריון היא טאבו. רבי נים מתגאים שהם נלחמים על חיי קשיש בן 100 שמי חובר למכונת הנשמה. זה בא מ"דתיות" ולא מההלכה. **כי לא צריך להילחם על חיוני?**
לא, אין לזה תוחלת. המונח של קרושת החיים לא קיים בהלכה, להפך – אסור למתוח את החיים. לפני 15 שנה כתב אחד הרבנים מאמר בעלון שבת על הפסקת הריון. הוא פנה לנשים, וכתב שאם העובר לוקה בתסמינים – מותר לעשות הפלה.

חריג, לא?
התקשרתי אליו והוא הסביר לי שרבות חוששות להיכנס להריון אחרי גיל 40 בגלל השכיחות הגבוהה יותר לתסמונת דאון. "רציתי לומר להן שייכנסו להריון, ומקסימום אפשר להפסיק אותו", הוא הסביר לי. בלומר הפרוטנציאל להפסקת הריון תורם לבנייה להריון ובפועל לילודה.

נכון, אבל אם מישהו היה קורא את זה בארץ קתולית הוא לא היה מאמין. מילא שאתה מקבל את זה, אבל להמליץ להרוג עובריים? זה בלתי נתפס. לאדם שסובל מייסורים קשים, כתב הרב נבנצאל, מגדולי הפוסקים החרדים, מותר לשלוח יד בנפשו.

להתאבד?
זאת אמירה הלכתית עם פונטיאל פוליטי גדול, כי גם אם רוב הפוסקים חושבים אחרת, אחד הכללים ההלכתיים קובע שבעת מצוקה אנושית אפשר ללכת עם דעת מיעוט. כך שברגע שיש דעת מיעוט שמותר להתאבד ומדברים על מצוקה אנושית – פותחים את זה לכולם. וזה מלמד על פתיחות של ההלכה?
כן. באופן פרדוקסלי, בנושאים מהותיים לחיים ההלכה פתוחה מאוד. הנצרות, שאין בה חוקים על כל פיפס, ואומרת תאכל מה שבא לך כולל שרימפס, מאוד דווקאית ומחמירה בתחומים המהותיים. בנצרות אי אפשר לנתק ממכונת הנשמה, לא עושים טיפולי פוריות, לא מפסיקים הריון, והרשימה עוד ארוכה. ●

בעיה, אבל שיעור הפציעות האורתופדיות שלהן הוא עצום. אחיות גם מטפלות בחולים באופן אינטימי. אם המטופל הוא קשיש דמנטי, זה לא בדיוק מעורר, אבל יש גם מטופלים צעירים. מעמד האישה בתנועה הציונית היה קריטי, ונשים קיבלו זכות ההצבעה. **אבל הרבנים נאבקו בזה.**

יש סוגיות שבהן הרבנים נכשלו. הכישלון הגדול ביותר היה במאבקם נגד זכות בחירה לנשים. כיום חורשים שיש סחף לכיוון הדת, אבל הם נכשלו בהרבה דברים. הרבנים היותר חרדים אומרים לא לחכות לבן הזוג המושלם – כשיש הזדמנות מתחננים. האידיאל הרומנטי, שאומר שבן הזוג האירוטי זה החבר הכי טוב ובזכותו אני אפתח את האישי והמצוינות שלי, התיפתח מאוחר. רבי עקיבא לא ראה את אשתו 24 שנה כדי ללמוד תורה.

כמו נומר.
יש חוקרים שאומרים שהרבנים שחיו שנה בלי האישה שלהם היו הולכים לזונות. אני אומר שיכול להיות, אבל גם שהחוקרים האלה והחברה שלנו בכלל שמים דגש יתר על סקס. יש אנשים שלא חייבים כל יום או כל חודש, ולא מפני שהם אימיניים. יש לי חולים עם מחלות קשות ואני שואל את עצמי מתי בפעם האחרונה עשו סקס. לאנשים יש כל מיני דרכים לבטא את עצמם. זה לא סקסי לומר שלא חייבים סקס, שזה לא העיקר. יש כאן גם מלכוד, כי כשאתה בא לאוכלוסיות מוחלשות כמו להט"ב ואתה אומר להם שזה לא הכי חשוב, אז כאילו אתה משתיק אותם. וזה גם בניגוד לתנ"ך, ששם יש אובססיה להביא ילדים, כמו גם ריבוי נשים. למה גבר צריך כמה נשים? סיפוק וכוח. אם אחת לא זמינה – אחרת זמינה.

שלמה המלך.
בדיוק. התלמוד הפסיק את נישואי הקטינות גם בהשפעת הנצרות. ההלכה, גם בהשפעת הנצרות, קיבלה שאין נישואים אלא בהסכמה. החוק העברי היה חלון

צילום: Teresa Crawford/א"י

הפרדה לא נובעת רק מהחשש שיתרחשו הטרדות. השמרנים מזהים צניעות עם הפרדה. המסר האחר הוא שצניעות היא מיומנות שרלוונטית במיוחד לפעילות מעורבת, היא הכלי המאפשר שיתוף פעולה ושוויון. הרחקה מנשים היא לא צניעות. מבחינת הקיבוצה היותר שמרנית, לכל מגדר יש תפקיד וסמל משלו. וכולם צריכים לייצג מערכת סמלים קוסמית אלוהית. אמירה כמו "מקומה של האישה במטבח" נאמרת לאו דווקא כי יש צורך של נשים במטבח או מכיוון שהן מוגנות שם, אלא כי היא צריכה להיות מסוגרת בבית בגלל "הכוחות הרוחניים הייחודיים שלה". מנגד, אתה שומע קולות שנעשו דומיננטיים בחברה הנוצרית, אבל גם בתלמוד ובמסורת ישראל, שאומרים שנשים יכולות ללמוד תורה ולהשתתף במעגלים החברתיים ובעבודה.

ומה לגבי ההפרדה בין הגבר לאישה במשפחה?
היהדות הושפעה מהנצרות שטיפחה את הפרייטות אצל הכמרים, ובמידה מסוימת הפכו את היהודי הדתי לחצי כומר – שבועיים לא ושבועיים כן. אבל עובדה שבעל ואישה שחיים יחד וישנים יחד ומתנהלים באינטימיות שבוע או יותר בלי לקיים יחסי – וזה לא רודף אותם. בעיני החילוני הממוצע, העיסוק באוננות בדת נחשב לחשוד ומדאק, אבל אנשים לומדים איך לתפקד בלי להיות תחת העניין המיני כל היום. לא כולם חרמנים כמו שסמוטריץ' מציג. לפעמים יש גלישות, אבל אפשר לחיות כבני אדם בלי להיות כל הזמן תחת הפחד הזה של התנהגות מינית בלתי ראויה.

אחת הטענות של סמוטריץ' בעניין השירות הצבאי היא שיש מקצועות שלא מתאימים לנשים.
מדברים על זה שלוחמות שריון לא יכולות להרים פגז. זה הזוי. אחיות בבתי חולים סוחבות יותר ולחיות אחות נחשב דווקא מקצוע נשי. ולנקות חולים ולהרים אותם הרבה יותר קשה מלהיות בטנק. הימין החרדי-לאומי הוא נגד לוחמות טנק ובעד אחיות. זה מקצוע נשי או מבחינתם זה לא

צילום: אליהו הרשקוביץ

"עד לפני 100 שנה הרבנים לא ראו בהומוסקסואליות בעיה חברתית, אלא תופעה מוזרה בקרב עמים אקזוטיים. הרעיון הבסיסי על פי המקורות הוא שיחסי עם גברים זה אמצעי שליטה, כפי שהיה מקובל בתרבויות רבות – שלוחמים מנצחים בועלים את המנוצחים"

ייחודי לנו, שהמדינה נותנת טיפולי פוריות על חשבוןה, כסטנדרט.

מה הרופא היה צריך להגיד לה?
בואי נמתין, יש לך חמישה ילדים, למה תרופות וטיפולים עכשיו. אני לא אומר שאסור למישהו לרצות משפחה גדולה, אבל היעדר שיקול הדעת הוא בעייתי. למה לא לחכות שנה-שנתיים, מה יקרה אם את הילד הבא תלדי בגיל 32? בכלל, התיקים שאני רואה בטיפולי פוריות מוזעזעים אותי לפעמים. אם יש זוג במצוקה בלי ילדים – בסדר, אבל אחרי חמישה ילדים צריך טיפולי פוריות? חלק מהבעיה היא שהרבה חרדיות מתחננות בגיל 19 ובגיל 21 הן כבר הולכות למרפאות ומקבלות טיפולים שפוחחו לא לגיל הזה ולא לנסיבות האלה. לפעמים אפילו אחרי חצי שנה הרופאים קובעים שיש בעיית פוריות, והרבנים מאמצים את זה. אחד המשברים הכי אקטיביים כיום בציבור הדתי הוא עקרות הלכתית. מה זה?

התלמוד הוסיף שבעה ימים לדיני הטהרה, שהוא קרא להם "ימים לבנים", כלומר כשבועיים בחודש לא מקיימים יחסי מין. חצי מהחיים בפרשות. זה גרם להיפשטות של טיפולי פוריות, כי יש נשים שמפספסות את האפשרות להתעבר בגלל זה. **כלומר, ההלכה מונעת מנשים להיכנס להריון.**
כן, אין להן ילדים לא בגלל בעיה פיזיולוגית אלא בגלל ההלכה. הציבור היותר דתי וחרדי שולח אותן לקבל טיפולים הורמונליים, ויש ציבור ליברלי בורם הדתי שאומר: התוספת של השבעה ימים זה מהתלמוד – אפשר לקצץ את זה.

סוג של מרד?
יש שני נושאים שבהם הציבור מורד ברבנים ובהלכה, אחד מהם הוא זה, כי שופכים לזה את האתוס הדתי של ילודה. דפנה מאיר ז"ל, שעסקה בענייני פוריות, קבעה שצריך להקל וכתבה ממש נגד ההלכה ושולחן ערוך, שזה לא מסתדר, שהם נגד הנשיות ונגד הציבור ושצריך לשנות את זה. היא דוגמה לאשה דתית מאוד שלא יצאה נגד ההלכה, אלא נגד ההלכות האלה. וזה שוב בגלל הילודה.

זה בלון בתוך בלון בתוך בלון. בספרות ההלכתית הבעיה הזאת מופיעה מאות שנים. העקרונות ההלכתיים היא בלון, כי היא קיימת רק אם יש לחץ חברתי להביא לעולם כמה שיותר ילדים וכמה שיותר מהר, וכל עיכוב הוא בעיה משמעותית.

מה הנושא השני שבו מורדים?
גיוס בנות לצבא ובכלל שוויון מגדרי במשפט ובפוליטיקה, ראה דברי הרב שלמה אבינר על איילת שקד, שאישה לא צריכה להנהיג. הטענה של הרבנים היא שערבוב מייצר צרות. מבחינתם צבא הוא דוגמה קלאסית, כי זה מקצוע גברי שאינו מתאים לנשים.

וההלכה אומרת משהו אחר?
שהמשמעות של צניעות אינה הפרדה מגדרית, ושאפשר וצריך לעשות דברים יחד – לשים בצד את המשיכה המינית והזהות המינית. זה עניין של אימון ונורמה חברתית, להיות באינטראקציה הדדית בלי לפי גוע אחד בשני, בלי לחשוב כל הזמן על מין, בלי לחשוש כל הזמן מתקלות. אתה יכול להקפיד על זהירות ברכים אף על פי שיש תאוונות, ואתה יכול להגיד שלא עולים על הכביש.